

William Shakespeare

ROMEO OG JULIE

Trøndelag Teater 2010-2011

LÆRERHEFTE

Redigert av Thoralf Berg,
Avd. for lærer- og tolkeutdanning Høgskolen i Sør-Trøndelag
(thoralf.berg@hist.no)

Teatertekst i klasserommet

Innledning

I dette undervisningsopplegget er *teatertekst* å forstå som den bearbejdede versjonen som skuespillere har som sitt tekstgrunnlag for en scenisk presentasjon. Skuespill og teatertekst kan være identiske tekster. Men svært ofte viser det seg at for eksempel en dramaturg eller instruktør har bearbejdet eller omarbejdet en dramatikers tekst slik at den er spesielt tilpasset den oppsetningen teatret vil vise. En bearbejelse kan for eksempel angå modernisering av språket, omforming til dialekt, strykning av en eller flere replikker, eller medvirkende. Sted og tid i en forfatters tekst kan også bli endret i forbindelse med en oppsetning.

I den følgende metoden skal det arbejdes ut fra teaterteksten; altså den samme teksten som det arbejdes med i teatret i forbindelse med en oppsetning.

Rukla eller ingenting?

Skal elever forberedes på teaterbesøk? Skal de innta sin plass i teatersalen med hodene fulle av føringer og oppfatninger fra læreren? Eller skal elevene møte teaterforestillingen ”rene og upåvirkede” for der å oppleve teaterstykket på sine egne premisser? En eller annen form for forforståelse og førdommer, eller veier inn i teaterforestillingen, må man etter min mening uansett regne med.

En svært levende fremstilling av hvordan skuespill er blitt, og kanskje til en viss grad fortsatt blir gjennomgått i klasserom, gir Dag Solstad i *Genanse og verdighet*. Time etter time strever Elias Rukla med å føre elevene inn på sin vei for å forstå *Vildanden*, dog uten alt for positiv respons fra elevene. En lærer av i dag ønsker neppe å fremstå som en kopi av Elias Rukla, men kanskje finnes det fortsatt reminisenser av Ruklas opplegg i enkelte klasserom?

Om Ruklas pedagogiske prinsipper representerer en vei eller et ytterpunkt, og den tilsynelatende ”uforberede” den andre veien eller ytterpunktet, vil en *dramapedagogisk* tilnærming representere en tredje og mer fruktbar vei eller et alternativt ytterpunkt. Den vil bli presentert og demonstrert her gjennom tre grep: lærer-i-rolle, fryse et bilde og spille en scene. Dessuten vil det bli diskutert om og hvordan et eventuelt etterarbeid kan drives.

En dramapedagogisk tilnærming

Vår *alternative metode* til de to ytterpunktene Rukla eller ingen forberedelse, er basert på et teaterrettet forarbeid drevet av elevene selv. Det innebærer at elevene i størst mulig grad skal arbeide med teksten slik det gjøres i teateret. I stedet for å gjennomføre en tradisjonell litterær

analyse av teksten, skal elevene arbeide praktisk med den. Samtidig som det må bevares en viss handlingsspenning om hvordan det hele går og ender, er en viktig intensjon med denne metoden å skape nysgjerrighet på hvordan handlingen, og spesielt utvalgte sekvenser av den, kan fremstilles på scenen. I løpet av forarbeidet skal elevene gjennom sitt arbeid med sekvenser av teaterteksten, avdekke og bevisstgjøres på at en teatertekst egentlig rommer et vell av sceniske realiserbare muligheter. Et forarbeid basert på elevenes egenaktivitet og kreativitet skal med andre ord være innrettet mot å prøve ut hvordan teksten kan vises på en teaterscene. Dette innebærer blant annet å bevisstgjøre elevene på at de må foreta en rekke valg når de skal fremføre en tekstsekvens, og at disse valgene forutsetter og impliserer tolkninger av personer, handling og tema. Gjennom dette arbeidet vil elevene naturlig nok oppnå en viss innsikt i teksten samtidig som de vil kunne etablere sin egen forståelse av den.

I løpet av et teaterbesøk vil elevene se hvordan skuespillerne fremfører de samme scenene de selv har arbeidet med. Samtidig vil elevene kunne oppleve teaterets tolkning av tekst. Samlet vil dette gjøre den enkelte elev godt rustet til å møte medelevers og lærerens forståelse av teksten. Dette vil gi grobunn for meningsfulle og utviklende litterære samtaler.

Når det gjelder timefordelingen, vil det trolig være nødvendig å bruke en dobbelttime på lærer-i-rolle og til å lage frysebilde. En dobbelttime vil nok også gå med til å spille en scene. Deretter følger teaterbesøket. Tilbake på skolen kan det være behov for en enkel- eller dobbelttime til et etterarbeid. Hele arbeidet vil altså kunne gjennomføres i løpet av fem til seks skoletimer.

Det er imidlertid ikke nødvendig å arbeide med alle delene for å få utbytte av denne metoden. Forhold i den enkelte klasse, tid til rådighet og lærerens interesser vil avgjøre både hvor mye tid som skal anvendes, og om det skal arbeides med alle delene.

Det er veldig viktig å være klar over at verken for lærer eller elever er det nødvendig med, eller behov for spesifikk dramapedagogisk bakgrunn eller kompetanse for å kunne gjennomføre et undervisningsopplegg basert på denne metoden. Undervisningsopplegget er basert på at det skal være fullt ut gjennomførbart for den "vanlige" lærer med helt "vanlige" elever.

Lærer-i-rolle

Før et teaterbesøk er trolig de fleste elever interessert i hva stykket handler om, og hvordan det går til slutt. Hvordan forberede elevene på innholdet uten å røpe for mye av utfallet?

En mulighet er selvsagt å fremskaffe klassesett, og la elevene lese teksten hjemme eller på skolen. Dette er vel kanskje ikke den mest nyskapende måten å presentere ukjent tekst på for en klasse. Et alternativ kan være at læreren, som på forhånd kjenner teksten, gir et mer eller mindre detaljert og kanskje noe krydret referat av den. Selvsagt bevarer læreren spenningen på hvordan det ender, selve avslutningen. Noe spenning skal bevares som motivasjonsfaktor for teaterbesøket. Elevene må følgelig i teateret eller finne frem teksten for å få vite avslutningen.

Men hvor inspirerende og interessant er et slikt opplegg for elevene? Og hvem er mest engasjert og aktiv?

Utfordringen består i å finne en annen måte å formidle teksten til elevene. Intensjonen må være at elevene både oppnår et inntrykk av handlingen, aktiviseres og gjøres deltakende. Ikke minst må de få lyst til å gå i teateret.

Lærer-i-rolle kan være en metode for å oppnå slike intensjoner. Dette grepet består i at læreren går inn i en rolle i teksten, eller i tilknytning til den, og at elevene, sammen med læreren, settes inn i rammen eller konteksten for stykket. Den skal gi elevene noen forutsetninger de kan spørre ut fra. Dette kan være informasjon om tid og sted for handlingen, hvem som er med, deres slekts-/vennskapsrelasjoner, og kanskje litt om det som har foregått eller skjedd. Med utgangspunkt i dette foretar elevene en utspørring av den rollen læreren inntar, om innholdet i teksten. De må utfolde kreativitet i spørsmålsstillingene for å få vite mest mulig, og derved skaffe seg innsikt i hendelser, episoder, personer og tema. Lærer-i-rolle innebærer altså en samtale eller dialog av en spesiell art mellom læreren i en rolle og elevene.

Underveis må den som er i rollen, formidle eller røpe tilstrekkelig relevant stoff til å skape nysgjerrighet og rom slik at elevene kan begi seg ut på mer eller mindre kvalifiserte spekulasjoner, gjetninger og hen- og antydninger. Som lærer i rolle må man være lydhør overfor spørsmålene for eventuelt å kunne vri dem og svare i den retning man ønsker, eventuelt foreta tolkninger eller omformuleringer av spørsmålene.

Varigheten av lærer-i-rolle er avhengig av spørsmålene og svarene. Når den som er i rolle synes det er gitt tilstrekkelig informasjon, avsluttes sekvensen. Det viser seg ofte at ca. 10 minutter kan være tilstrekkelig.

Relasjonsskjema for William Shakespeares *Romeo og Julie* (1595)

(Handlingen foregår i byen Verona)

Familien Capulet

Hr. og fru Capulet

Julie, deres snart 14 år gamle datter
Ammen, Julies amme

Capulets venner:

Grev Paris, forelsket i Julie

Tybalt

Peter

Familien Montague

Hr. Montague

Romeo, hans sønn

Montagues venner:

Benvoli, Romeos nevø

Mercutio

Informasjon til elevene før lærer-i-rolle i forbindelse med *Romeo og Julie*

(Navnene eller et relasjonsskjema må skrives på tavla med noen ord om forholdet mellom personene og deres yrker. Intensjonen er å gi elevene bedre oversikt over hvem som er involvert i handlingen. Samtidig er det viktig å gjøre elevene oppmerksom på at navnene eller relasjonsskjemaet ikke nødvendigvis utgjør hele rollelisten.)

Handlingen i *Romeo og Julie* foregår i byen Verona. Der bor de to familiene Capulet og Montague. Mellom disse har det fra tidligere tider hersket stort og sterkt fiendskap. Det har så å si gått i arv fra generasjon til generasjon og blusser alltid opp når venner av familiene møtes. Ingen i familien Montague har noen gang vært invitert til familien Capulets årlige fest. Selv om de bor i samme by, har de overhodet ingen omgang. Eneste forbindelse mellom familiene, er presten Broder Lorenzo.

Julie Capulet er ei meget søt ung jente som snart er 14 år og gifteklar. Hun er familiens eneste barn. I familien Montague er den pene unge Romeo familiens eneste sønn. Ut fra den tradisjonelle fiendskapen mellom familiene er enhver forbindelse mellom de unge utenkelig. Da stykket starter, har Romeo så å si ”oppdaget” Julie. Samtidig skal familien Capulet arrangere sin årlige fest.

Vi tenker oss følgende utgangspunkt for sekvensen lærer-i-rolle:

Jeg er en venn av familien Capulet. Du, altså samtlige elever, er også en venn av familien. Vi vokste opp sammen, er fortsatt gode venner, og vi har alltid blitt invitert til den årlige Capulet-festen. For noen år tilbake dro du fra byen, men har nå vendt tilbake for å delta på festen. Du er nettopp ankommet og har kontaktet meg for å høre nytt og prate om tidligere tider. Du kjenner selvsagt til forholdet mellom familiene, og har fulgt både Julie og Romeos oppvekst.

Du er selvsagt meget nysgjerrig på det jeg kan fortelle. Du lytter med interesse og noterer det jeg har å si. Ikke minst er du påpasselig overfor det jeg antyder. Det gir deg nemlig mulighet til å spørre om det man helst ikke snakker veldig høyt om, men kan få vite i en slik fortrolig samtale som vi har.

Lærerens formidling av innholdet

Sekvensen lærer-i-rolle innledes med at jeg ankommer vårt møtested. Jeg sier: "Hei, der er du jo. Nå er det riktig lenge siden sist. Hvordan står det til?" Deretter er det opp til deg å spørre meg.

Hva ønsker jeg å formidle om situasjonen slik den er nå, og om det jeg tror kan komme til å skje? Jeg vil påpeke at alt er som før i tiden med stadige slåsskamper mellom venner av de to familiene. Jeg vil ikke bli forundret om det en dag vil komme til å skje en stor ulykke, som for eksempel at en kan bli drept. Etter de mange sverdkampene er det alltid noen som blir såret.

Jeg vil også få frem at Julie ser ut til å bli en riktig så søt ung pike, og at det slettes ikke er underlig at hun har mange beundrere. Spesielt gjelder det grev Paris, en venn av Capulet. Jeg har hørt at Julie nærmest er lovet bort av sin far til Paris. Om hun nærer noe forhold til han, tviler jeg vel på.

Samtidig har jeg hørt rykte om at også Romeo er blitt forelsket i Julie. Men der har den unge Romeo ingen mulighet; uansett om han er byens mest sjarmerende og omsvermede unge mann. Noen har også snakket om at noen venner av familien Montague vil forsøke å lure seg inn på festen til Capulet. Om de klarer det, er jeg sikker på at det vil bli en voldsom slåsskamp. Og da kan alt komme til å skje.

Etter sekvensen med lærer-i-rolle diskuterer lærer og elevene hva man vet, hva man tror har skjedd, og vil komme til å skje. Her er det viktig å være åpen for alle mulige og umulige forslag og løsninger. La rett og slett kreativiteten blomstre. Noen svar og løsninger vil vi få i arbeidet med frysescenene og spillescenene. Endelige svar vil elevene få gjennom teaterbesøket. Skuespillet bør ikke leses før etter teaterbesøket.

Fryse et bilde

Å fryse et bilde består i at elevene i grupper skal arbeide med utdrag av den teksten som skal oppføres. Med utgangspunkt i en sekvens av teksten former eller produsere elevene egne bilder der de eksponerer følelser, stemninger, kjemi mellom rollene osv. Intensjonen er å trenge inn i teksten og oppnå utdypet forståelse av intrigen, handlingen eller relasjonen mellom personene. I stilisert form skal gruppene uttrykke en handling, følelse, stemning eller mening. Derved fokuseres på dynamikken eller energistrømmen i de scenene de arbeider med.

Elevene deles i grupper hvor antallet gruppemedlemmer er avhengig av antallet roller i den tekstsekvens gruppene skal arbeide med. I tillegg skal hver gruppe ha en ”instruktør”. Ut fra den samme tekstsekvensen skal to eller tre grupper lage sine frysebilder av samme situasjon. Den posituren eller de posisjoner som fremstår, skal uttrykke hver enkelt gruppes oppfatning av de medvirkende personer, relasjoner mellom dem, deres personlighetstrekk, eventuelt deres reaksjoner i eller holdninger overfor en aktuell situasjon, person osv.

Resultatet blir et tablå, eller en form for bildeteater, eventuelt en statue av samme eller nærliggende situasjoner. Til slutt skal alle gruppene vise det de har kommet frem til. Deretter skal det foregå en samtale omkring og ut fra dette bildet.

Utforming

Gruppene får disponere ca. 20 minutter til å arbeide med frysebildet. Gjennom instruktørens styring skal gruppemedlemmene plasseres i et frysebilde. Hele gruppen enes om hvilke tanker de enkelte har, hva de skal fremstille og vise.

Når elevene arbeider med ulike versjoner av sitt frysebilde, vil de forhåpentligvis oppdage hvordan de forskjellige gruppenes frysebilder formidler en og samme rollefigurs ulike holdninger og verdier. I arbeidet med frysebildet er det viktig at gruppene utprøver forskjellige posisjoneringer av personenes forhold til hverandre. Hvilke virkninger gir det om avstand økes, om de stilles nær hverandre, er i berøring, står, sitter, gestikulerer osv.? Her gjelder det å anvende kroppsspråket på en entydig og klar måte. Ut fra plasseringen i bildet, kroppsholdning, positur, mimikk osv., skal gruppen forsøke å få frem hva rollefigurene representerer. Hvordan formidle glede og begeistring, forelskelse, kjærlighet, tungsinn, sinne, sorg osv.? Det er viktig å gjøre gruppene oppmerksom på at de skal prioritere det visuelle.

Alle grupper skal vise sine frysebilder for hverandre, og man skal samtale om det man ser:

- hva tenker personene
- hva foregår inne i personene
- hvilke følelser og holdninger gjør seg gjeldende
- hvilke relasjoner er det mellom personene

- hvordan uttrykkes status mellom personene
- hva er mulige konflikter i situasjonen
- hva vil komme til å skje nå
- hva tematiserer bildet

Det er vanskelig å holde en fryseposisjon over noe tid. Ofte kan situasjoner ende i latter. Men det må da være lov å le litt? Etter at alle grupper har vist sine frysebilder, kan en oppsummering dreie seg om hvor like/ulike gruppene fremstilling er, og hvilke forståelser/tolkninger frysebildene til de enkelte gruppene åpner for eller peker hen mot.

Frysebilde 1

Antall medvirkende: 5: 4 elever (Paris, Peter, Mercutio og Benvoli) samt **1 elev** som instruktør. **Forslag til hva elevene kan arbeide med:** Hvordan uttrykker de medvirkende seg med kroppsspråket (mimikk, armer, kroppsholdning osv.) i denne konfrontasjonen? Er det fysisk kontakt mellom dem?

MERCUTIO

Unnskyld, men står du dær og række tunge te mæ?

PARIS

Det gjør æ.

MERCUTIO

La mæ si det på en ainna måte; Står du dær og *rekke tunge* te mæ?

PARIS

(*Til Peter:*) Har vi loven på vårres si hvis æ sei ja?

PETER

Nei.

PARIS

Nei, æ række itj tunge te dæ, men æ *række tunge* te dæ.

PETER

Er du ute etter bråk eller?

MERCUTIO

Bråk? Æ? Nei.

PETER

Trekk sverdene da, hvis dere er menn. Paris, husk spesialslaget ditt.

De slåss.

BENVOLIO kommer inn

BENVOLIO

***(Trekker sverdet sitt)* Stopp! Lægg bort våpnan, idiota!**

FRYS

Dåkker skjønne ikkje ka dåkker gjør.

PARIS

Snu dæ hit Benvolio, og sjå døden i øyan.

BENVOLIO

Æ prøve bare å skape fred her. Lægg bort sverdet ditt, eller bruk det te å stopp slåssinga.

PARIS

Ka? Du har sverdet i hånda og snakke om fred?

Æ hate ordet fred, som æ hate helvete, alle Montagua og dæ! Forsvar dæ din feiging!

Frysebilde 2

Antall medvirkende: Min. 4: 3 elever (Tybalt, Capulet og Paris), samt **1 elev** som instruktør. Flere elever kan være i rolle som festdeltakere. **Forslag til hva elevene kan arbeide med:** Hvordan uttrykker de medvirkende seg med kroppsspråket (mimikk, armer, kroppsholdning osv.) når de gir uttrykk for sine reaksjoner? Hvordan er de plassert i forhold til hverandre: avstand eller nærkontakt?

TYBALT

(Til Paris:)

Den stemmen kjenner jeg, en Montague!
Det svinet, kommer hit, kledd som en venn
Han spotter oss og håner denne fest
På vår slekts ære, gode navn og sjel
Jeg bør gå og slå ham i rett i hjel.

CAPULET

Hva er det min venn, hvorfor er du så rasende?

TYBALT

Onkel, dette er en Montague, en fiende.
En skurk som kommer innbudt av seg selv
for å ødelegge festen vår i kveld.

CAPULET

Den unge Romeo, er det?

TYBALT

Det er det, kjeltringen Romeo.

CAPULET

Slapp av nå min venn, du lar ham være.

Han ter seg som en riktig adelsmann

Veronas folk er stolt av denne gutt

Ikke for hele byens rikdom skal han forulempes i mitt hus.

Ro deg ned, ikke vær så sint

Den minen hører ikke hjemme på en fest.

TYBALT

Jo, når sånn en kjeltring er vår gjest.

Ham nekter jeg å tåle.

CAPULET

Han skal tåles! Hvem er verten her, er det du eller jeg?

FRYS enten:

TYBALT

Men, onkel, dette er en skam.

CAPULET

Hold kjeft, din kverulant.

Jeg er møkklei den arrogansen din.

Jeg har dratt av deg buksene før, og jeg kan gjøre det igjen.

Noen av gjestene merker krangelen.

CAPULET

(mot festen:) Godt sagt mine venner! Mer lys!

***(til Tybalt:)* Så lenge du bor her og snylter på meg og mitt, skal du adlyde, eller: nei ikke bare adlyde, du skal adlyde med et smil, er det forstått?**

Frysebilde 3

Antall medvirkende: 3, 2 elever (Romeo og Julie), samt **1 elev** som instruktør

Forslag til hva elevene kan arbeide med: Hvor forholder Romeo og Julie seg overfor hverandre? Er det nærkontakt mellom dem? Hvilke virkninger gir det om avstanden varieres? Hva med deres kroppsspråk?

ROMEO

Æ sværge ved den hellige månen, deinn som dryppe sølv over frukttrærn...

JULIE

Å ikke sverg ved månen, som hver måned skifter bane.

Da vil din kjærlighet bli like ustabil.

ROMEO

Ka ska æ sværg ved da?

JULIE

Ikke sverg i det hele tatt.

Eller hvis du må, sverg ved deg selv.

Da vil jeg tro deg.

ROMEO

Så sainnt at hjertet mitt ælske...

JULIE

Nei ikke sverg, selv om du elsker meg
Jeg bli kke glad av denne pakt i natt
Den er for rask, for ubetenkt, for brå
For lik et lyn, ja borte på et blunk
God natt min kjære, la nå sommer'n gå
Så har nok denne knoppen blitt en blomst
Til neste gang vi møtes, nå god natt

ROMEO

Forlate du mæ så tom?

JULIE

Hvordan kan din tomhet fylles nå i natt?

ROMEO

Din kjærlighetserklæring i bytte mot min egen.

JULIE

Den har jeg gitt deg alt, men jeg angrer.

FRYS

ROMEO

Tar du deinn tebake? Koffer da, min kjære?

Spille en scene

I den siste forberedende delen før teaterbesøket deles elevene i grupper for å instruere og fremføre et tekstutdrag. I dette arbeidet vil de oppleve i praksis hvordan ord kan visualiseres og gis konkret betydning. En viktig intensjon er at elevene skal få anledning til å utforske tekstens muligheter og forhåpentligvis oppdage tekstens potensial, samt alle de valgmuligheter en instruktør står overfor. Elevene må velge en av de løsninger de kommer frem til. Den løsningen skal elevene vise for hverandre.

Det er viktig å poengtere at resultatet fremstår som et av mange utkast. Det pretenderer følgelig ikke å være helt og fullt gjennomarbeidet. Til det er disponibel tid (ca. 20 minutter) alt for begrenset. Dessuten vil de som spiller ha arket i hånden for lesing av rollene. Det som fremvises er mest å betrakte som en kladd, som uttrykker det gruppen har kommet frem til på nåværende tidspunkt.

Her jantes det altså ikke på den store prestasjonen. I stedet for noe som presteres vektlegges at dette er noe som presenteres. Gruppene er på søken, og befinner seg på skisseplanet i et prosessuelt arbeid med en tekst.

Gruppen må unngå å låse seg til en løsning til å begynne med. Ulike løsninger må utprøves gjennom praktisering av dem. Det er gjennom utprøving av ulike alternativer at gruppene kan erfare hva som vil fungere best. I utprøvingen av en scene står det i stor grad opp til elevene selv å anvende det arsenal av kreativitet de sitter inne med. Instruktøren avgjør hva gruppen skal formidle eller kommunisere i visningen til medelevene. I arbeidet med de ulike versjoner er trolig selve den prosessen gruppen gjennomgår, av stor betydning.

Fremføring

I klasserommet presenterer hver gruppe sin versjon. Grupper som har arbeidet med samme tekst, presenterer sine gruppearbeider etter hverandre. Etter hver presentasjon drøftes det i korthet hva gruppen har lagt vekt på, hva vi så, og hvilke følelser og relasjoner vi ante. Gruppens instruktør utdyper og forklarer våre kommentarer, hvorfor enkelte løsninger ble valgt og gruppens intensjon.

Etter at grupper med samme tekst har presentert sine versjoner, vil det være naturlig å åpne for en samtale om hvor like eller forskjellige versjonene artet seg. Samtidig poengteres at det nå vil bli interessant å sammenligne gruppens versjoner med teatrets presentasjon. Dette vil vise at ingen løsning er den eneste riktige, men alternativer til hverandre.

Spille en scene 1

Antall medvirkende: 3, 2 elever (Romeo og Benvolio), samt **1 elev** som instruktør.

BENVOLIO

God mor'n, søskenbarn!

ROMEO

E dagen så ung?

BENVOLIO

Snart ni bare.

ROMEO

Å, seint går timan som e så tung. Va det pappa som strøyk avgårde så fort?

BENVOLIO

Det va det. Ka slags sorg e det som gjør timan så lang?

ROMEO

Savnet av det som får dæm te å gå fort.

BENVOLIO

E du forælska?

ROMEO

Forvist.

BENVOLIO

Av kjærligheten?

ROMEO

Av hu som æ e forælska i.

BENVOLIO

Synd at kjærligheta, på avstainn så mild
kainn skjul en tyrann, aillt ainna einn snill.

ROMEO

Så synd at kjærligheten peile inn

En blink deinn træffe, når deinn ska vær blind
 Kor ska vi spis hen?
 Ka va ailt det her bråket?
 Nei itj si nå, æ har allerede hørt.
 Vi slit med hat, men mer med kjærlighet
 Å, hat te kjærlighet! Å, kjærlig hat!
 Et *nåkka* som e skapt av ingenting
 Å, tungt e lett, og alvor parodi
 Å, kaos deformert av perfekt form
 Blytunge fjær
 Klar røyk
 Iskalde flamma
 Syk friskhet
 Våken søvn
 Alt e som det itj ska vær!
 Deinn kjærligheten føle æ i mæ
 Sjøl om e ikke får´n igjæn fra hu
 Flire du itj?

BENVOLIO

Nei, søsknebarn, æ føle heller for å skrike.

ROMEO

Ja, sånn e kjærlighetens vesen.
 Min sorg e tung, det kainn du sjå min vænn
 Ska du no lægg *din* oppå dær igjen?
 Kjærligheten e en røyksky, skapt av stønnende sukk.
 Deinn letne, og bli i din elskedes øye en gnistrende flamme.
 Deinn tetne, og frem væks et tårehav med det samme.
 Kjærlighet e galskap med forstainn
 En bitter pille, søt som giftig vann
 Ha det bra søskenbarn.

BENVOLIO

Slapp av, æ blir me dæ.
 Ka går av dæ no da, herrefred, respekt da!

ROMEO

Æ har mista mæ sjøl, æ får itj fred.
 Det hær e itj Romeo. Hainn e et ainna sted.

Spille en scene 2

Antall medvirkende: 4, 3 elever (Fru Capulet, Julie og Ammen), samt **1 elev** som instruktør.

AMMEN

Jeg sier ikke mer. Gud signe deg, barnet mitt.

Du er det vakreste barnet jeg noen gang har ammet.

Å, enn om jeg var så heldig at jeg fikk leve til å se deg gift!

FRU CAPULET

Gift, ja det var akkurat det jeg hadde tenkt å snakke om.

Si meg Julie, har du lyst til å gifte deg?

JULIE

Det er en ære jeg ennå ikke har drømt om.

AMMEN

Ære? Hvis jeg ikke var ammen ville jeg si at hun har sugd visdom fra dine bryst.

FRU CAPULET

Vel, så vidt jeg husker var jeg allerede din mor på din alder.

Kort og godt, den heltmodige Paris søker å gi deg sin kjærighet.

AMMEN

En mann, unge frøken! Og for en mann!

Ja, selve oppskriften på en ekte mann!

FRU CAPULET

Selv sommeren i Verona har ikke så vakre blomster.

AMMEN

Nei, han er en blomst, virkelig en nydelig blomst.

En orkidé, en blodrød rose, en....

FRU CAPULET

Hva tror du, kan du elske denne mann?

Du treffer ham på festen nå i kveld
Les unge Paris ansikt som en bok
Og nyt alt skrevet med den skjønne penn
Studer hans linjer, alle flotte trekk
Så vil du se at han er sterk og kjekk
Hvert dunkelt sted i teksten blir forklart
I blikkets marg, der blir alt åpenbart
Men boken, dette volum av behag
Må bindes inn, ja trenger kun et omslag
Som fiskene i havet trenger vann
Din skjønnhet trenger denne skjønne mann
Ja folk beundrer denne gyldne bok
Skjenk ham din perm av gull, da er du klok
Da får du dele himmelen i hans indre
Og hva med deg? Nei, du blir ikke mindre

AMMEN

Mindre? Å nei, større. Menn får kvinner til å vokse.

FRU CAPULET

Ser du positivt på hans frieri?

JULIE

Hvis det å se ham vekker sympati.
Så langt ditt bifall spenner buens strenger
går pilen fra mitt blick, men ikke lenger.

Spille en scene 3

Antall medvirkende: 3, 2 elever (Romeo og Julie), samt **1 elev** som instruktør.

JULIE

Hvem er du, som spionerer på meg?
Som gjemt i natten lytter til mine innerste tanker?

ROMEO

Navnet kainn itj si dæ kæm æ e.
Navnet mitt har blitt et ord for hat
Og for mæ, fordi det plage dæ
Å, hvis det ordet sto skrevve
villa æ riv det i tusen bita!

JULIE

Mine ører har ennå ikke drukket hundre ord fra dine lepper, men jeg kjenner stemmen.
Er ikke du Romeo, en Montague?

ROMEO

Ingen av delan hvis det byr dæ i mot.

JULIE

Hvordan kom du deg hit, og hvorfor?
For deg vil denne hagen bety døden, hvis en av mine ser deg her.

ROMEO

På kjærlighetens lette vinga fløy æ over
Ingen steinvegg kainn stæng kjærligheten ut.
Hvis kjærligheten kainn, vil kjærligheten prøv, og da kainn ingen stopp mæ.

JULIE

Hvis de får se deg vil de drepe deg.

ROMEO

Det ligg mer fare i øyan din einn i tjue sverd.
Sjå mildt på mæ, så har æ vern mot aillt.

JULIE

Å gud, nei de må ikke se deg her!

ROMEO

Æ skjule mæ i mørket, gjæmt i natt
Men ælske du mæ, bare la dæm kom
Å drepes kjapt av hatet det e fint
My heller einn å seigpines i hjel
Av kjærligheten, som æ ønske sånn
At du ska gi mæ, men æ ikke får

JULIE

Hvem sa deg hvilken vei du skulle gå?

ROMEO

Å, kjærligheten vist mæ vei´n sjøl
Æ e ikke Colombus, men om du
Hadd gjæmt dæ bort på verdens siste hav
Så hadd æ villa oppdaga dæ læll.

Spille en scene 4

Antall medvirkende: 4, 3 elever (Romeo, Julie og Ammen), samt **1 elev** som instruktør.

JULIE

Tre ord min kjære, så god natt for godt

Å, elsker du meg, be meg om min hånd

Ja, send meg hit i morgen en beskjed

Så overgir jeg hjertet mitt til deg

Ammen roper.

AMMEN

Frøken!

JULIE

Jeg kommer!

Men hvis du ikke mener alvor, da ber jeg deg...

AMMEN

Frøken!

JULIE

Kommer straks!

Forlat meg nå alene med min sorg.

Jeg sender et bud i morgen.

ROMEO

Sjela mi e i dine hender.

JULIE

Tusen ganger god natt, min kjære!

JULIE ut.

ROMEO

Å hellige, deilige natt!

Æ e så redd det hær bare e en drøm natta dikte.

Det e for vakkert og deilig te å vær sainnt!

JULIE inn igjen.

JULIE

Romeo!

ROMEO

Ja, kjære?

JULIE

Jeg har glemnt nå, hvorfor jeg ropte på deg igjen.

ROMEO

Æ veinte her te du huske.

JULIE

Jeg skal fortsette å glemme, så jeg kan ha deg stående her.

ROMEO

Æ bli hær så du ska glæm

Sjø! har æ glæmt aill andre hjæm, einn det her.

JULIE

Nå er det nesten morgen, du må gå

Men ikke lenger enn en liten fugl

Som fanget med en liten silketråd

Er festet til en bortskjemt jentes hånd

Den flakser lett med vingene og drar

Men er den fri, da blir hun så sjalu

Hun napper den tilbake, ja er snar

Vår avskjed den er fylt med vondt behag

Helst sa jeg ha det, helt til natt ble dag

JULIE ut.

ROMEO

Øyan din træng søvn, og sjela di træng fred.

Æ skuill ønsk æ va søvn og fred

så æ kuinn kvil med dæ i dæmmers sted.

Motivasjon for teaterbesøk

Når elever arbeider med en teatertekst på den måten som er skissert her, tilsier all erfaring at de vil være meget motivert for teaterbesøk. Denne undervisningsmetoden skaper nemlig en rekke forventninger, og elevene vil komme til å oppleve forestillingen på en spesiell måte. De vil være spesielt årvåkne på løsninger som den profesjonelle instruktøren/skuespillerne gir. Naturligvis vil elevene være interessert i å sammenligne egne og andre gruppers valg med teaterets løsninger. Dette er en direkte følge av at denne metoden er basert på at elevene inngår i prosessuelle forhold i stedet for å reprodusere et produkt når de arbeider på denne måten med sekvenser av en teatertekst.

Etterarbeid

Mange lærere har vel erfart at å drive skoleorganisert etterarbeid etter at elever har hatt eller fortsatt bærer på en rik følelsesmessig teateropplevelse, ikke alltid faller like heldig ut. I så fall kan det være tilstrekkelig med en kortfattet felles oppsummering av fellesopplevelsen, eventuelt at elevene utformer sine inntrykk i en logg. De som måtte føle lyst eller behov, kan så få lese opp det de har skrevet.

Men det kan også tenkes at forestillingen var av en slik art at en eller annen form for etterarbeid er strengt nødvendig. Teaterbesøket kan ha satt i gang tanker, ideer og følelser som krever bearbeidelse. Det kan være svært viktig at det settes ord på dem. Det kan være forhold eller tema man nødvendigvis må snakke om. Da kan etterarbeidet simpelthen bestå i en klassesamtale omkring oppsetningen.

To typer etterarbeid

Ønskes en utvidet form for etterarbeid som er mer skoleinnrettet, står man overfor valget om dette etterarbeidet skal være i tråd med den aktive og kreative tilnærminga vi har skissert foran, eller arte seg som en tradisjonell analytisk/intellektuell litterær virksomhet. Kanskje er det mest gunstigste at elevene blir gitt mulighet til et variert og bredt spekter av etterarbeid som de følgende forslagene er eksempel på.

Forslag til eventuelt etterarbeid i forbindelse med *Romeo og Julie*

- Gi elevene noen minutter til å formulere sine inntrykk i korte formuleringer.
 - Hver elev sier en eller to "ting" om sine tanker/følelser etter forestillingen, eller en scene, eventuelt person som gjorde et spesielt inntrykk.
 - En runde for utdyping av hvorfor de nevner akkurat det de nevner.
 - Et alternativ til dette kan være skriving i fem minutter om forestillingen. Deretter leser to og to elever for hverandre og diskuterer.
- Skrive en rollefabel. Elevene går inn i en av rollene og skriver ut hvordan denne rollen opplever hendelser, episoder, forhold mellom personer. Se dette med blikket til en av personene.
- La Julie betro seg til en venninne om sin forelskelse i Romeo. Fremfør hennes betroelse som en monolog, eller en dialog mellom Julie og venninnen.
- Skrive en eller flere sider i dagboken til Julia. Dette kan for eksempel være etter hennes første møte med Romeo, etter at hun får vite at Romeo har drept Tybalt, da hun får vite at Romeo er forvist, etter at hun får vite at hun skal giftes med grev Paris, eller en annen hendelse.
- Lag teksten i brevet Broder Lorenzo skrev til Romeo.
- Skriv en side i enten familien Capulets eller Montagues historie.
- Lage et intervju med herrene Capulet og Montague.
- Lag oppslag i en tabloidavis om en eller flere av hendelsene i *Romeo og Julie*.
- Hvordan går det med en eller flere av personene etter teppefall?
- Lage en illustrasjon av en av scenene.
- Gi en oversikt over William Shakespeares liv og forfatterskap.

- Studer og sammenlign hva ulike litteraturhistorier skriver om *Romeo og Julie*. Hvordan forholder du deg til det de skriver?
- Plasser *Romeo og Julie* i en litteraturhistorisk kontekst.
- Foreta en sammenligning mellom en sekvens av replikker/scener i William Shakespeares engelske tekst og tilsvarende replikker/scener i teaterteksten som Trøndelag Teater fremfører.
- Skrive en omtale av oppsetningen.
- Sammenligne ulike anmeldelser av oppsetningen. Hva er kritikerne enige/uenige om? Sammenholde dette med din oppfatning av oppsetningen.
- Studere forhåndstaler av oppsetningen, intervju med medvirkende osv., og sammenligne dette med dine egne inntrykk av den.